

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2388

Vragen van de leden **Jasper van Dijk** en **Smaling** (beiden SP) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *schaliegas in het vrijhandelsverdrag TTIP* (ingezonden 5 juni 2014).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking), mede namens de Minister van Economische Zaken (ontvangen 1 juli 2014)

Vraag 1, 2 en 4

Wat is uw oordeel over het bericht «Read the secret trade memo calling for more fracking and offshore drilling»?¹

Hoe oordeelt u over de uitgelekte teksten waaruit blijkt dat de EU bij de VS aandringt op een bepaling in het TTIP-verdrag (Vrijhandelsverdrag EU-VS) met de volgende strekking: «Exports of energy goods to the other Party shall be deemed automatically to comply with any conditions and tests foreseen in the Parties» respective legislation for the granting of export licenses»?

Deelt u de mening dat bovengenoemde bepaling de deur openzet naar meer import vanuit de VS van schaliegas en olie afkomstig van teerzanden en offshore boringen en andere schadelijke fossiele brandstoffen, zeker gezien de definitie van «energy goods» in de betreffende onderhandelingsteksten als «coal, crude oil, oil products, natural gas, whether liquefied or not, and electrical energy»?

Antwoord 1, 2 en 4

De VS hebben een exportverbod op olie en een sterke beperking op de export van gas. Deze regel werd ingesteld als reactie op het olie-embargo vanuit het Midden-Oosten in 1973, zodat alle beschikbare olie in eigen land bleef. Hoewel het embargo allang opgeheven is, geldt in de VS nog altijd de regel dat olie niet geëxporteerd mag worden, tenzij het *Bureau of Industry and Security* (BIS) toestemming geeft.

Het BIS geeft alleen toestemming voor export als het bedrijf onomstotelijk kan bewijzen dat de verkoopprijs niet in eigen land haalbaar is, uitvoer goed is voor de VS en op elk moment stopgezet kan worden als er sprake is van een leveringsrisico in de VS.

¹ Huffington Post (19 mei 2014): «Read the secret trade memo calling for more fracking and offshore drilling» http://www.huffingtonpost.com/2014/05/19/trade-fracking_n_5340420.html

Met de huidige ontwikkeling van schaliegas heeft dit tot gevolg dat de Amerikaanse industrie over veel goedkopere energie kan beschikken dan de Europese. De EU streeft naar een gelijk speelveld. Dit zou kunnen leiden tot meer import vanuit de VS. Hoeveel dit zal zijn is op dit moment nog niet te zeggen.

Vraag 3

Deelt u de zorg dat de EU regulering omtrent de import van fossiele brandstoffen die schadelijk zijn voor milieu en klimaat (zoals teerzanden, schaliegas en olie afkomstig van offshore boringen) ernstig inperkt?

Antwoord 3

Deze zorg deel ik niet. De huidige doelstellingen en regelgeving ten aanzien van energie en klimaat staan in de TTIP-onderhandelingen niet ter discussie. Dit geldt ook voor de bestaande Nederlands doelstellingen om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Het gaat dan om de drie doelstellingen voor 2020:

- 20% minder uitstoot van broeikasgassen dan in 1990.
- 20% van het energieverbruik komt uit duurzame energiebronnen, zoals windenergie, zonne-energie, bio-energie en aardwarmte.
- 20% meer energie-efficiëntie vergeleken met 1990.

In Europees verband zet Nederland voor 2030 in op een CO₂-reductiedoelstelling van 40%. Besluitvorming over het Europees energie- en klimaatpakket voor 2030 wordt op de Europese Raad in oktober voorzien. Het kabinet streeft internationaal naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050.

Naast de regelgeving op het gebied van energie en klimaat blijven ook de bestaande Europese doelstellingen en eisen aan transportbrandstoffen (de Richtlijn hernieuwbare energie en de Richtlijn brandstofkwaliteit) onverkort van kracht.

Ten slotte behoudt de EU haar eigen beleidsvrijheid om wetgeving op te stellen om mens, dier, plant en milieu te beschermen.

Vraag 5

Deelt u de mening dat deze aansporing van de EU ertoe kan leiden dat de winning van fossiele brandstoffen in de VS zal toenemen en dat dit de ontwikkeling van duurzame energie in Europa mogelijk zal ondermijnen? Zo ja, wat betekent dit voor uw inzet tijdens de komende RBZ Handelsraad?

Antwoord 5

Die mening deel ik niet. De eerder genoemde doelstellingen voor 2020 en de te maken afspraken voor 2030 zullen het aandeel hernieuwbare energie borgen. Daarbij geldt dat het kabinet inzet op versterking van het EU-emissiehandelsstelsel teneinde tot een adequate beprijzing van de uitstoot van broeikasgassen te komen. Dit draagt ertoe bij dat de inzet van fossiele brandstoffen de ontwikkeling van hernieuwbare energie niet onnodig zal belemmeren. Versterking van het EU-emissiehandelsstelsel is een speerpunt van de Nederlandse inzet in de Energie Raad en in de Milieu Raad, en ik ben graag bereid om dit aan de orde te stellen in de RBZ handel. Overigens, als er gas uit de VS gaat worden geïmporteerd, zal de prijs daarvan waarschijnlijk nauwelijks lager komen te liggen dan de huidige gasprijs. Dat komt door de hoge kosten van transport, inclusief de kosten van het vloeibaar en weer gasvormig maken van het gas.

Vraag 6

Hoe oordeelt u over deze uitspraak van Ilana Solomon, directeur van het Responsible Trade Program van de Sierra Club: «The oil and gas industry is the only winner in this situation»?

Antwoord 6

Het multilaterale handelssysteem zou gebaat zijn bij sterkere afspraken op het gebied van energie en grondstoffen. TTIP kan hier – binnen de door de EU en VS vastgestelde kaders – een belangrijke bijdrage aan leveren. Afspraken in TTIP zouden een basis kunnen vormen voor een open, stabiel, voorspelbaar, duurzaam, transparant en niet-discriminerend kader voor de handel in energie en grondstoffen.

Dit kader kan bijdragen aan de bredere geostrategische meerwaarde van TTIP en onze gezamenlijke politieke doelen voor de lange termijn. Enerzijds kan TTIP als model dienen voor onderhandelingen met derde landen en anderzijds zou het een sterk signaal afgeven naar andere landen. De handel in grondstoffen en energie kan en zal onderdeel worden van *global governance*, waarbij transparantie, markttoegang en non-discriminatie belangrijke uitgangspunten zijn.

Dit geldt ook voor hernieuwbare energie, een fundamenteel onderdeel van het energiebeleid van zowel de EU, als de VS. De EU en de VS hebben een gezamenlijk belang om de *global governance* ten aanzien van hernieuwbare energie te versterken. Zo zal het liberaliseren van de handel in groene goederen en diensten een aanzienlijke bijdrage leveren aan het milieu. Een open internationale markt, gebaseerd op regels, kan leiden tot meer kosten-efficiënte en beschikbare groene goederen.

Vraag 7

In hoeverre heeft de crisis in Oekraïne bijgedragen aan deze inzet van de EU tijdens de TTIP-onderhandelingen inzake energieleveranties?

Antwoord 7

De crisis in Oekraïne vergroot het belang om de Europese energiebevoorrading vanuit verschillende regio's en bronnen veilig te stellen. Dit heeft echter geen invloed gehad op de inzet van de EU in de TTIP-onderhandelingen. De EU heeft namelijk in zeer vroeg stadium van de onderhandelingen haar inzet bekend gemaakt ten aanzien van grondstoffen en energie. Deze inzet is reeds op 16 juli 2013 door de Commissie op de website van DG TRADE gepubliceerd².

Vraag 8

Deelt u de mening dat democratische controle wordt bemoeilijkt omdat de onderhandelingen over TTIP achter gesloten deuren plaatsvinden? Wat onderneemt u om meer transparantie te bereiken?

Antwoord 8

Voor onderhandelingen over diverse akkoorden moet altijd een zekere mate van vertrouwelijkheid in acht genomen worden. Dit is heel gebruikelijk in onderhandelingen. Het is immers niet verstandig om de tegenpartij inzicht te geven in de onderhandelingsstrategie.

Dit gezegd zijnde, hecht ik veel waarde aan transparantie in de onderhandelingen. Om hun controlerende rol goed te kunnen vervullen, is het van belang om zowel het Europees Parlement als de nationale parlementen zo volledig mogelijk te informeren.

In Nederland heeft de Kamercommissie Buitenlandse Handel & Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer vertrouwelijk inzage gehad in het onderhandelingsmandaat. Aanvullend heeft deze commissie een vertrouwelijke, technische briefing ontvangen op 6 februari en 26 juni jl.

Zoals eerder aan uw Kamer toegezegd, kan de Kamer – indien gewenst – voor elke nieuwe ronde vertrouwelijk worden geïnformeerd en vertrouwelijk inzage krijgen in de onderhandelingsdocumenten van de EU. Zo wil ik de Kamer zo goed mogelijk op de hoogte te houden over de voortgang en de inhoud van de onderhandelingen.

Tevens consulteer ik op reguliere basis zowel het bedrijfsleven als het maatschappelijk middenveld. Zo hebben er op 25 februari en 17 april jl. consultaties plaatsgevonden over een aantal onderwerpen in de onderhandelingen. De verslagen van deze consultaties stuurde ik uw Kamer toe op 16 mei. Ik zal deze consultaties gedurende het gehele onderhandelingsproces voortzetten.

² EU – US Transatlantic Trade & Investment Partnership. Raw Materials and energy: initial EU position paper. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/july/tradoc_151624.pdf